

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

////////

ILMIY JURNAL

////////

ICJ JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
JOURNAL
OF
SCIENCE
AND
TECHNOLOGY
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 3-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

"TAQDIMOT YARATISH" MAVZUSINI O'QITISH METODIKASI

Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovna

Farg'ona davlat universiteti dotsenti, pedagogika
fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

mamatova.zilolakhon@gmail.com

Tojialiyeva Mohigul Muzrobjonqizi

Fizika matematika fakulteti Amaliy matematika yo'nalishi
3- kurs talabasi

tojialiyevamohigul0@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada taqdimot yaratish mavzusini o'qitishning zamonaviy pedagogik-metodik asoslari yoritilgan. Taqdimotning ta'lim jarayonidagi o'rni, uning o'quvchilarda rivojlantiradigan kompetensiyalari, taqdimot yaratish bosqichlari hamda dizayn tamoyillarining ahamiyati tahlil qilinadi. Taqdimotni samarali o'qitishda amaliy mashg'ulotlar, interaktiv metodlar, ko'rgazmali ta'lim vositalari va loyihaviy yondashuvning o'rni ko'rsatib berilgan. Shuningdek, slayd dizaynining minimalizm, ranglar uyg'unligi, vizuallashtirish kabi tamoyillari ham batafsil tushuntiriladi. Taqdimotlarni baholash mezonlari, o'qitish jarayonida uchraydigan muammolar va ularning yechimlari bo'yicha tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari zamonaviy raqamli ta'lim sharoitida taqdimot yaratish ko'nikmalarini shakllantirish o'quvchilarni kommunikativ, kreativ va axborot savodxonligi kompetensiyalariga ega bo'lishiga yordam berishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: taqdimot, o'qitishmetodikasi, prezentatsiya, slayddizayni, minimalizm, ranglaruyg'unligi, interaktivmetodlar, ta'limtexnologiyalari, kompetensiya, ta'limjarayoni.

Abstract. This article highlights the modern pedagogical and methodological foundations of teaching the topic of creating a presentation. The role of the presentation in the educational process, the competencies it develops in students, the stages of creating a presentation, and the significance of design principles are analyzed. The role of practical exercises, interactive methods, visual aids, and a project approach in the effective teaching of presentations is shown. The principles of slide design, such as minimalism, color harmony, and visualization, are also explained in detail. Recommendations are given on the criteria for evaluating presentations, problems encountered in the learning process, and their solutions. The research results show that the formation of presentation skills in the context of modern digital education helps students acquire communicative, creative, and information literacy competencies.

Keywords: presentation, teaching methodology, presentation, slide design, minimalism, color harmony, interactive methods, educational technologies, competence, educational process.

Аннотация. В данной статье освещены современные педагогико-методические основы преподавания темы создания презентации.

Анализируется роль презентации в образовательном процессе, компетенции, которые она развивает у учащихся, этапы создания презентации и значение принципов дизайна. Показана роль практических занятий, интерактивных методов, наглядных средств обучения и проектного подхода в эффективном обучении презентации. Также подробно объясняются такие принципы дизайна слайдов, как минимализм, цветовая гармония, визуализация. Приведены критерии оценки презентаций, проблемы, возникающие в процессе обучения, и рекомендации по их решению. Результаты исследования показывают, что формирование навыков создания презентаций в современных условиях цифрового образования способствует приобретению учащимися компетенций коммуникативной, креативной и информационной грамотности.

Ключевые слова: презентация, методика обучения, презентация, дизайн слайдов, минимализм, цветовая гармония, интерактивные методы, образовательные технологии, компетенция, образовательный процесс.

Kirish. Zamonaviy ta'lim jarayonida taqdimot yaratish ko'nikmalari o'qitishning ajralmas bo'lagi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar taraqqiyoti, visual o'qitish vositalarining keng qo'llanilishi va axborotning kompyuterlashtirilgan shakllarga o'tishi o'quvchilardan nafaqat mavzuni tushunish, balki uni samarali dizayn, tartib va mantiqiy tuzilma asosida ifodalashni ham talab etadi. Shu sababli "Taqdimot yaratish" mavzusini o'qitish metodikasi zamonaviy pedagogika oldida muhim vazifalardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Taqdimot – bu ma'lumotni mantiqiy, visual va audio vositalar orqali tinglovchiga yetkazishning qulay va samarali shaklidir. Bugungi kunda Microsoft PowerPoint, Google Slides, Canva, Prezi va boshqa platformalar orqali prezentatsiyalar tayyorlash keng qo'llanilmoqda. Taqdimot yaratish bo'yicha o'quv jarayonini to'g'ri tashkil etish nafaqat texnik ko'nikmalar, balki dizayn, muloqot, tanqidiy fikrlash va kreativ yondashuvni ham rivojlantiradi. Ushbu tezisda taqdimot yaratish mavzusini o'qitishning metodik asoslari, bosqichlari, topshiriq turlari, baholash mezonlari, kompetensiyalar, interaktiv usullar va zamonaviy ta'lim texnologiyalari tahlil qilindi [1;2].

Taqdimot yaratish mavzusining didaktik ahamiyatini bir necha omillar belgilaydi. Birinchidan, taqdimot o'quvchini axborotni izlash, saralash, qayta ishlash va tizimlashtirishga o'rgatadi. Ikkinchidan, slaydlar orqali ma'lumotni vizual ko'rinishda ifodalash o'quvchilarning vizual savodxonligini oshiradi. Uchinchidan, taqdimotni taqdim etish jarayonida o'quvchi auditoriya oldida nutq so'zlash, fikrni qisqa va aniq yetkazish hamda vaqtni boshqarish kabi

muhim kommunikativ ko'nikmalarga ega bo'ladi. Shu sababli taqdimot yaratishni o'rgatish o'quvchilarni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Taqdimot yaratish mavzusini o'qitishning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat: o'quvchilarga taqdimotning mazmuni, turlari va ahamiyati haqida tushuncha berish; taqdimot dasturlarida ishlash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish; slayd dizayni, ranglar uyg'unligi, shrift tanlash va minimalizm tamoyillarini o'rgatish; taqdimotni mantiqiy tuzish, asosiy g'oyani ajratish, faktlarni tizimlashtirish malakalarini rivojlantirish; o'quvchilarda omma oldida nutq so'zlash madaniyatini shakllantirish. Ushbu maqsadlar ta'lim jarayonida kompleks yondashuvni talab qiladi.

Taqdimot yaratish jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshiriladi. Birinchi bosqich – rejalashtirish bosqichi. Bu yerda o'quvchi mavzuni aniqlaydi, auditoriyaning kimligini tushunadi, taqdimotning asosiy maqsadini belgilaydi va asosiy g'oyalarni rejalashtiradi. O'qituvchi o'quvchiga yo'naltiruvchi savollar orqali maqsadni aniq belgilashga yordam beradi: "Taqdimotingiz kim uchun?", "Asosiy xabar nima?", "Qaysi ma'lumotlar eng muhim?", "Prezentatsiya qancha vaqt davom etadi?". Ushbu savollar taqdimotning mantiqiy tuzilmasini shakllantirishga yordam beradi.

Ikkinchi bosqich – materiallarni yig'ish va saralash. O'quvchi mavzuga oid matn, rasm, diagramma, statistik ma'lumotlar, ilmiy manbalar va boshqa materiallarni izlaydi. Bu jarayon axborotni tahlil qilish, muhim faktlarni ajratish va ularni mantiqiy tartibga keltirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Uchinchi bosqich – slaydlarni loyihalash. Dizayn elementlarini o'rgatishda o'qituvchi minimalizm tamoyiliga alohida urg'u beradi. Minimalizmning asosiy qoidalaridan biri – bitta slaydda ortiqcha matn bo'lmasligi, ya'ni maksimal 6–7 satr matn joylashtirilishi tavsiya etiladi [2]. Shuningdek, ranglar uyg'unligi, shrift tanlash, fon bilan kontrastni ta'minlash, visual elementlardan (icon, grafik, rasm) o'rinli foydalanish kabi tamoyillar o'quvchilarga misollar orqali tushuntiriladi. Sans-serif shriftlar (Arial, Calibri, Helvetica) o'qilishi qulay bo'lgani uchun tavsiya etiladi. Dizaynning soddaligi va bir xil uslubda bo'lishi slaydlarni professional darajada ko'rsatadi.

To'rtinchi bosqich – taqdimotni taqdim etish bosqichi. Bu jarayonda o'quvchi nutq madaniyatiga, auditoriya bilan muloqot qilish ko'nikmalariga ega bo'ladi. Ovoz balandligi, tana tili, auditoriya bilan ko'z aloqasi, vaqtning boshqarish, savollarga javob berish kabi jihatlar o'rgatiladi. Zero taqdimotning samaradorligini faqat dizaynga, balki uni qanday taqdim etilishiga ham bog'liq. Taqdimot yaratishni o'rgatishda bir nechta metodlardan foydalanish mumkin. Eng samarali metodlardan biri — amaliy mashg'ulot metodi bo'lib, bunda o'quvchilar bevosita taqdimot dasturida mustaqil ishlaydi, slayd yaratadi, rasm qo'shadi, fon tanlaydi va vizual elementlarni joylashtiradi. Ko'rgazmali metod orqali esa o'qituvchi yaxshi va yomon taqdimot namunalarini taqqoslaydi, ularni tahlil qiladi va

o'quvchilarga dizayndagi xatolarni ko'rsatadi. Interaktiv metodlar — “Aqliy hujum”, “Blits-savol”, “Juftlikda ishlash”, “Tahlil va solishtirish” — o'quvchilarni faol fikrlashga va kreativ g'oyalar yaratishga undaydi. Loyihaviy metod esa o'quvchilarning guruh bo'lib biror mavzu bo'yicha to'liq prezentatsiya yaratishlarini o'zichiga oladi; bu metod o'quvchilarda jamoaviyishlash, mas'uliyat, kreativlik kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi. Taqdimot mavzusidagi topshiriqlar o'quvchilarning darajasiga qarab bosqichma-bosqich murakkablashtiriladi. Boshlang'ich darajada oddiy slayd yaratish, matn va rasm joylashtirish, shriftni o'zgartirish kabi vazifalar beriladi. O'rta darajada diagramma, jadval, SmartArt, animatsiya qo'shish, minimalizm qoidalarini qo'llash kabi topshiriqlar beriladi. Yuqori darajada esa murakkab infografika yaratish, Prezi va Canva bilan ishlash, interaktiv taqdimot tayyorlash, video va audio qo'shish kabi vazifalar bajariladi. Taqdimotni baholash mezonlari ham aniq bo'lishi kerak. Mazmuniy mezonlarda mavzuning to'liq yoritilishi, faktlarning to'g'riligi va ilmiylik darajasi baholanadi. Dizayn mezonlari — ranglar uyg'unligi, slaydlar bir xilligi, minimalizmga amal qilinishi va vizual vositalarning mosligi. Texnik mezonlar — animatsiya to'g'ri qo'llanilgani, grafik sifatining yaxshi bo'lishi. Nutqiy mezonlar esa talabaning chiqish madaniyati, auditoriya bilan muloqoti, ovoz balandligi va vaqtni boshqarish darajasiga asoslanadi [3;4].

O'quvchilarga dars jarayonida turli xil metodlarni qo'llab dars o'tilsa o'quvchilarni shu fanga bo'lgan qiziqishi oshadi va o'tilgan mavzular o'quvchilarni esida qoladi va bu mavzularni mustahkam o'rganib olishadi.

“ZAKOVAT” USULI

Zakovat usuli asosan darsni o'tilgan mavzuni takrorlash hamda darsni mustahkamlash qismlarida o'tkaziladi. Bu usul o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, tezkorlik bilan javob berishga undaydi. O'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu usul o'quvchilarning o'tilgan mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini aniqlashda ham yordam beradi. Zamonaviy o'qituvchi kompyuterning amaliy dasturlarida ishlashni mukammal bilishi lozim. Zakovat usuli “Zakovat” intellektual o'yiniga o'xshab ketadi. Bu usul Power Point dasturida tayyorlanadi. Baraban o'quvchi tomonidan bosiladi. Strelka qaysi savolga borib tuxtasa o'sha savol ochiladi.

Bu metodda o'quvchilar o'tilgan mavzularni mustahkamlab olishadi.

MO'JIZALAR MAYDONI USULI

Mo'jizalar maydoni usuli o'quvchini tez idrok qilish va hozirjavoblikka chorlaydigan usuldir. Yangi mavzuni o'tishda o'quvchilar bilimini sinashda bu usul qiziqarliligi, tafakkur va xotirani o'stirishi bilan ajralib turadi.

Bu usulni men Power Point dasturida ishlab chiqdim. Bu usulni tuzishda men har xil animatsion (harakatlanuvchi) effektlardan foydalanman. Bu usulda dastlab javob so'z kataklarda yashiringan holda chiqadi, keyin savol chiqadi. O'quvchini hozirjavoblikka chorlovchi so'zlar, ya'ni vaqtga qara, qani top, tezroq top kabi so'zlar har xil harakatlar va rasmlar bilan birga chiqadi. Agar o'quvchi so'zni topa olmasa, javob so'zning birinchi harfi ochiladi. So'z topilgandan keyin o'quvchi qarsak va musiqa bilan olqishlanadi

Bu metod darsda qo'llanilganda o'quvchilar o'zlarini bilimlarini sinab olishadi va bu o'yinli metod orqali o'zlarini rag'batlantirib olishadi. Har bir to'g'ri topilgan savolga bu slayd showda barakallasiz to'g'ri javob berdingiz kabi ovoz chiqaradi va o'quvchilarni qiziqishini oshiradi.

ZINAMA-ZINA USULI

Zinama-zina usuli o'quvchilar diqqatini bir joyga to'plab, ularni ongli tafakkurlashga chorlaydi. Bu interfaol usulni deyarli barcha o'quv fanlarida samarali qo'llash mumkin.

ZINAMA-ZINA USULINI TUZISH TARTIBI

Bizga ma'lumki mahoratli o'qituvchi kompyuter dasturlarida mukammal ishlay olishi shart. Bu usul kompyuterning amaliy dasturlaridan bo'lgan Power Point dasturida tuzilgan. "Zinama-zina" usuli o'quvchilarni ruhiy dam olishini ta'minlaydi. O'quvchilarga navbati bilan 5 ta savol beriladi. Savollarning javoblari zinalarda yashiringan bo'ladi. O'quvchilar tomonidan to'g'ri javob aytilgunga qadar zina ochilmaydi. 5 ta zinadagi 5 ta savolga to'g'ri va to'liq javob berilsa, qushcha inidan uchib chiqadi va sayrab beradi.

zinama zina

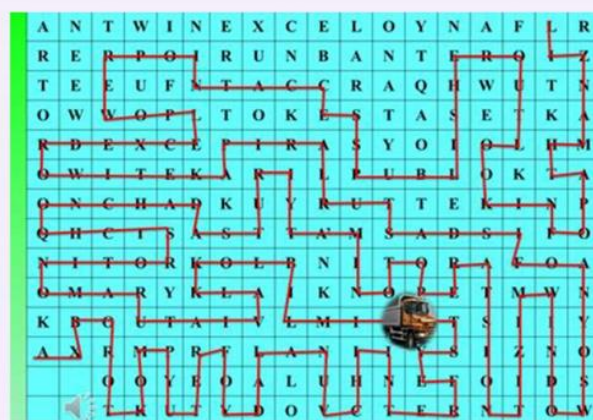
Bu metodimizda yangi o'tilgan mavzulardagi atamalar qanchalik eslarida qolganini aniqlab olishimiz va o'quvchilarni baholab olishimiz mumkin.

○ ○ ○ ○

bo'yicha yaratdim:

harakatlanib

A	N	T	W	I	N	E	X	C	E	L	O	Y	N	A	F	L	R
R	E	R	P	O	I	R	U	N	B	A	N	T	E	R	O	I	Z
T	E	E	U	F	N	T	A	C	C	R	A	Q	H	W	U	T	N
O	W	W	O	P	L	T	O	K	E	S	T	A	S	E	T	K	A
R	D	E	X	C	E	P	I	R	A	S	Y	O	I	O	L	H	M
O	W	I	T	E	K	A	R	I	L	P	U	B	L	O	K	T	A
O	N	C	H	A	D	K	U	Y	R	U	T	T	E	K	I	N	P
Q	H	C	I	S	A	S	T	T	A	M	S	A	D	S	I	F	O
N	I	T	O	R	K	O	L	B	N	I	T	O	R	A	F	O	A
O	M	A	R	Y	K	L	A	I	K	N	O	P	E	T	M	W	N
K	B	O	U	T	A	I	V	L	M	I	Z	I	T	S	I	I	Y
A	X	R	M	P	R	F	L	A	N	I	I	Y	S	I	Z	N	O
D	T	O	O	Y	E	O	A	L	U	H	N	E	F	O	I	D	S
			T	K	U	T	Y	D	O	V	C	T	E	R	N	T	O

zukko haydovchi

2-JILD, 3-TO'PLAM | 2025 |

mashqlari o'tkazish ushbu muammolarning yechimi bo'lib xizmat qiladi. Taqdimot yaratish va uni taqdim etish jarayonida o'quvchilarda bir qator muhim kompetensiyalar rivojlanadi. Bular : axborot - kommunikatsiya kompetensiyasi, tahlil va sintez ko'nikmalari, kreativ fikrlash, muloqot qilish kompetensiyasi, o'zini-o'zi rivojlantirish kompetensiyasi. Ushbu kompetensiyalar o'quvchilarning nafaqat ta'limda, balki kelajak kasbiy faoliyatida ham qo'l keladi.

Xulosa. Taqdimot yaratish mavzusini o'qitish zamonaviy ta'limning ajralmas qismidir. Bu mavzuni o'rganish o'quvchilarda axborotni qayta ishlash, tizimlashtirish, dizayn asoslarini bilish, kommunikativ va kreativ ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Taqdimot yaratish metodikasini to'g'ri tashkil etish orqali o'quvchilar nafaqat texnik jihatdan, balki mazmun va dizayn nuqtai nazaridan ham professional taqdimotlar tayyorlay oladigan darajaga yetadi. Mavzuni o'qitishda bosqichma-bosqich yondashuv, amaliy mashg'ulotlar, interaktiv metodlar, aniq baholash mezonlari va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Natijada o'quvchilar mustaqil fikrlovchi, axborot bilan ishlay oladigan, kreativ yondasha oladigan va auditoriya oldida ravon nutq so'zlay oladigan shaxs sifatida shakllanadi.

Ushbu dars jarayonida qo'llanilgan Zinama-zina, Mo'jizalar maydoni, Zukko haydovchi va Zakovat metodlari o'quvchilarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va mavzuni bosqichma-bosqich puxta o'zlashtirishga samarali ta'sir ko'rsatdi. Zinama-zina metodi orqali o'quvchilar bilimlarni izchil va tushunarli tarzda egallashdi, Zukko haydovchi metodi esa ularning tezkor fikrlashi va mantiqiy tahlil qilish qobiliyatini kuchaytirdi. Zakovat metodi umumiy raqobat ruhini yaratib, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi va ishtirokini yanada faollashtirdi.

Bu metodlar darsni jonli, qiziqarli va mazmunli o'tishiga xizmat qildi. O'quvchilar o'z fikrlarini erkin bayon qildilar, guruh bo'lib ishlash orqali muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirdilar. Interfaol yondashuv darsning samaradorligini oshirib, mavzuni chuqurroq anglashga imkon berdi. Shu sababli bu metodlardan kelgusida ham dars jarayonida foydalanish ta'lim sifatini yanada yaxshilaydi va o'quvchilarni faollikka undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yo'ldoshev, J., & Usmonov, S. Pedagogika. — Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi Nashriyoti, 2019. (O'qitish jarayoni, metodlar, tamoyillar.)
2. Hoshimov, K., & To'xtasinov, F. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020. (Zamonaviy o'qitish texnologiyalari, innovatsion metodlar.)
3. Qodirova, F. M. Didaktika (o'quv jarayonini tashkil etish asoslari). — Toshkent: "Nosir", 2018. (Ta'lim jarayonining shakl va metodlari haqida fundamental qo'llanma.)